



Občasnik ZVKDS

Nova Gorica - Rafutski park z vilo

Besedilo pripravila Katja Kosič, u.d.i.a

Obsežna prenova, ki je potekala pod strokovnim nadzorom novogoriške območne enote ZVKDS, so jo na novogoriški mestni občini realizirali s pomočjo evropskih sredstev. Pod okriljem projekta »Revitalizacija Rafutskega parka z ureditvijo dostopa« prenova predstavlja prvi korak k oživitvi parkovnega kompleksa. S prenovo, v katero je bilo vloženih 2,772 milijona evrov sredstev, od tega 1,384 milijona evrov evropskih sredstev, so 55.383 m² zaraščениh in neurejenih zelenih, nekdanj skrbno zasajenih površin z urejenimi potmi, ovrednotili, prenovili in jih predali novemu življenjskemu ciklusu.



Vila Rafut, fototeka ZVKDS.

Zgodovina

Laščakovo posestvo z vilo in parkom je oblikovano v maniri iz začetka 20. stoletja in skupaj z zasaditvami odseva orientalski značaj, ki ga je arhitekt prinesel iz svojega delovnega okolja v Egiptu. V kontekstu slovenske vrtnoarhitekturne dediščine je neprimerljiva. V ožjem prostoru predstavlja akcent, v širšem pa posebnost.

Gradbena zasnova Laščakove vile sledi tradiciji zahodnjaškega dvorca z izstopajočim stolpom, ki spominja na minarete. Arhitekturni detajli in dekoracije izhajajo iz arabske tradicije. Eklektična vila je grajena s kombinacijo vidne opeke, prefabriciranih betonskih elementov in lesenih dekoracij. Na vratarnici, ki naznanja vstop v parkovne površine, zasledimo podobne dekorativne elemente.

Med prvo svetovno vojno je vilo bombardiranje resno poškodovalo in uničilo stolp ter del fasade. Laščak je skozi prenovo, s predstavitvijo poškodovanih elementov na vrtu in z umestitvijo odlitkov in kalupa v brežine ob dostopni poti, ustvaril mojstrsko nadgradnjo in funkcionalno in slogovno obogatitev stavbnega kompleksa. Glavna dostopna pot je zaščiten s podpornimi zidovi z vgrajenimi orientalskimi odlitki in se skozi drevored, preko mostička, mimo počivališča urejenega iz kalupa kupole, vijugasto vzpenja do vile. Sprehajalna pot s stopnišči in počivališčem pod pergolo z glicinijo se zaključi v zeliščnem vrtu. Arhitekt z okvirjanjem domiselnih pogledov na park, postopnega odkrivanja vile in širše okolice, oblikuje edinstveno in neločljivo vrtno arhitekturno celoto.

Zasnova Laščakovih vrtnoarhitekturnih elementov vzhodnega dela Rafutskega parka, se skozi zgodovino ni dosti spreminjala, kar je razvidno tudi iz idejnega načrta, ki ga je, že leta 1909, oblikoval arhitekt Anton Laščak. Vsi grajeni elementi v parku in ohranjena parkovna oprema so izvedeni v betonu in oblikovani v skladu z arhitekturnim stilom vile, to je v neoorientalskem slogu. Beton je v tem spomeniškem kompleksu material, ki se je uporabljal na tem območju prvič v prefabricirani obliki. Postavitev parka, objektov in parkovne opreme v prostor kaže na domišljen pristop arhitekta, z jasno idejo povezanosti vrta in vile v celoto



Utrjena brežina z ostanki kupole vile z neorientalsko dekoracijo, porušene med prvo svetovno vojno, fototeka ZVKDS.

Zasaditev

Ureditev parka je zelo heterogena in oblikovana v času mode gojenja eksotičnih rastlin (eksotizma). V Rafutskem parku rastejo številna redka drevesa in grmi. Zaradi ugodnih talnih in klimatskih razmer se je tu razraslo več izjemno lepih eksotičnih rastlin, kakršnih drugod po Sloveniji ne najdemo. Bujno rast eksotičnih drevesnih in grmovnih vrst omogočata mila klima in pedološka podlaga (fliš) z ugodnimi hidrološkimi razmerami. Med drevesi gre izpostaviti hrast plutovec, ki je najdebelejši, pa tudi najstarejši znani plutovec pri nas. Najštevilčnejše so ciprese, paciprese in cedre. Tu zelo dobro uspevajo tudi: sekvoje, japonske kriptomerije ter močvirski taksodij, kalifornijski lovor, virginijski brin in številne druge, večinoma toploljubne vrste. Od grmovnic izstopajo zlasti lovorji in lovorikovci, ki dosegajo dimenzije dreves ter rododendroni. V parku se je na večjo površino razširil bambus ter nekatere druge vrste (bršljan, robida, srobot, robinija). V procesu zaraščanja, predvsem po letu 2004, so bile številne eksote preraščene.



Sprehajalna pot s historičnim položnim stopniščem, v ozadju pa pestra vegetacija, fototeka ZVKDS.

Prenova parka Rafut 2022-2023

Z obnovo so se parkovne površine Rafutskega parka pomensko povezale v celoto in preuredile v javni mestni park. Vsi ohranjeni in avtentični elementi v parku so se očistili in sanirali: ohranjene mulde, elementi odvodnjavanja,

stopnice sprehajalne proti do Laščakove vile, počivališči in podporni zidovi z reliefi.

Park Rafut s svojimi specifičnimi značilnostmi v Sloveniji in širše nima primere, zato so bila izhodišča za prenovo osredotočena na ohranjanje in poudarjanje izvirnih prvin zasnove. Na vzhodnem delu parka prevladujejo ohranjene in na mestu rekonstruirane prvine obstoječe ureditve vrta vile, na širšem območju pa so Laščakovi zasnovi dodane nekatere nove ureditve kot sta razgledišči, počivališča, prizorišče, igrišče v bambusu, ruševina vile Palm z razstaviščem ter vodni motiv. Park je zasnovan kot zaključena celota s krožno potjo, ki je na jugu, severu in zahodu povezana s širšim območjem.



Pogled na prizorišče, nov ureditveni element Rafutskega parka, fototeka ZVKDS.



Zavod za varstvo kulturne dediščine Slovenije
Služba za odnose z javnostmi

[Unsubscribe](#)

